

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 438/2013-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti Š. M., zastúpenej obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária VARMUS s. r. o., Palárikova 83, Čadca, v mene ktorej koná JUDr. Jozef Varmus, PhD., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 31/2005, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Š. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 31/2005 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Čadca prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 31/2005 konal bez zbytočných prietahov.

3. Š. M. priznáva finančné zadostučinenie v sume 3 000 € (tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť Š. M. trovy konania v sume 331,13 € (slovom tristotridsaťjeden eur a trinásť centov) na účet jej právneho zástupcu obchodnej spoločnosti VARMUS s. r. o. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júla 2013 doručená sťažnosť Š. M. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C/31/2005 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že okresný súd „postupuje v prejednávani veci s vážnymi prietahmi a hoci sa konanie vedie od r. 2001, nie je predpoklad, že konanie bude v dohľadnej dobe skončené. Okresný súd vo veci od roku 2001 uskutočnil osem pojednávaní. Na poslednom termíne pojednávania okresný súd vyniesol rozsudok, ktorým žalobu navrhovateľov zamietol a zaviazal navrhovateľov zaplatiť odporcom trovy konania vo výške 4 698,02 €. Dňa 17. 03. 2011 podali navrhovatelia odvolanie voči tomuto rozsudku a Okresný súd Čadca do dnešného dňa spis neodoslal Krajskému súdu v Žiline. Okresný súd, ktorý hoci od podania odvolania ubehla značná doba vo veci riadne nekoná a spôsobuje vážne prietahy.“. Na základe uvedeného v petite sťažnosti žiadala, aby ústavný

súd vydal rozhodnutie, ktorým vysloví, že okresný súd „svojou nečinnosťou“ porušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 31/2005, prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietahov, priznal sťažovateľke „primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 €“ a zaviazal okresný súd „nahradit' sťažovateľke trovy právneho zastupovania vo výške 331,13 €... na účet spoločnosti Advokátska kancelária VARMUS s. r. o...“.

Ústavný súd sťažnosť prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 438/2013-11 z 10. septembra 2013.

Okresný súd sa k doručenej sťažnosti vyjadril prípisom sp. zn. Spr/1721/13 z 30. januára 2014, v ktorom poukazuje na to, že vo veci bolo rozhodnuté rozsudkom z 3. decembra 2010, ktorým bol návrh navrhovateľov zamietnutý a navrhovatelia boli zviazaní uhradiť trovy konania. Pritom podrobne rozoberá postup súdu v období po vydaní označeného rozsudku a poukazuje na opakované prideľovanie spisu inému sudcovi, na nevyhnutnosť vykonania znaleckého dokazovania a ohliadky na mieste samom, ale aj na skutočnosť, že k prietahom prispeli i samotní účastníci „podávaním odvolaní“. Zároveň sa okresný súd vyjadril, že netrvá na ústnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Právny zástupca sťažovateľky k stanovisku okresného súdu písomne v lehote určenej ústavným súdom podaním doručeným 10. februára 2013 oznámil, že netrvá na konaní verejného ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde v danej veci upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd preskúmal postup okresného súdu a úkony, ktoré vo veci vykonal preverením súdneho spisu vedeného vo veci, ktorý si na ten účel od okresného súdu zapožičal, a zistil, že návrh na začatie konania bol na okresnom súde podaný 31. októbra 2000. Dňa 13. novembra 2000 bol vykonaný prvý úkon vo veci, keď sudkyňa vydala pokyn na doručenie návrhu na začatie konania sťažovateľke na vyjadrenie a na pripojenie súvisiacich spisov. Po nedoručení zásielky sťažovateľke 19. decembra 2000 okresný súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľov na oznámenie presnej adresy odporkyne a urgoval ho prípisom z 22. januára 2001. Po doručení odpovede právneho zástupcu navrhovateľov 2. februára 2001 okresný súd na základe pokynu zo 7. februára 2001 opätovne doručoval návrh na začatie konania sťažovateľke na oznámenú adresu pobytu a jej vyjadrenie k návrhu bolo okresnému súdu doručené 13. marca 2001. Doplnenie vyjadrenia sťažovateľky v zmysle výzvy súdu zo 7. februára 2001 bolo okresným súdom urgované pod hrozbou poriadkovej pokuty prípisom z 23. marca 2001, na ktorý sťažovateľka odpovedala vyjadrením doručeným okresnému súdu 9. mája 2001.

Následne 16. mája 2001 sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu, ktorého si zvolila, doručila do spisu vyjadrenie k veci a zároveň preukázala svoje právne zastúpenie advokátom JUDr. Jozefom Varmusom. Okresný súd prípisom zo 17. mája 2001 vyzval právneho zástupcu navrhovateľov na doručenie dôkazu, ktorého sa v návrhu dovoľáva, a výzvou z 12. júna 2001 ich vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za návrh. Dňa 27. septembra 2001 okresný súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľov na úpravu okruhu pasívne legitimovaných osôb, pričom odpoveď bola okresnému súdu doručená 10. decembra 2001. Rozšírený návrh bol doručovaný účastníkom konania na strane odporcov na základe pokynu zákonnej sudkyne z 3. januára 2002. Vyjadrenie odporcov k nemu bolo doručené okresnému súdu 5. marca 2002. Prípisom zo 4. apríla 2002 okresný súd vyzval právneho zástupcu odporcov na oznámenie úmrtia otca odporcu v 2. rade. V dôsledku nesprávneho textu doručovanej výzvy bol okresný súd nútený opätovne vyzývať právneho zástupcu odporcu na základe pokynu zo 16. apríla 2002. Prípisom z 29.

mája 2002 okresný súd požiadal samotného odporcu v 2. rade o oznámenie dátumu úmrtia otca, keďže uvedenú skutočnosť sa nepodarilo zistiť prostredníctvom právneho zástupcu.

Okresný súd pokynmi z 21. júla 2002, 21. augusta 2002 a 25. septembra 2002 žiadal o pripojenie dedičského spisu bo nebohom otcovi odporcu v 2. rade. Prípisom zo 7. novembra 2002 zákonná sudkyňa vyzvala pod sankciou zastavenia konania právneho zástupcu navrhovateľov o úpravu okruhu pasívne legitimovaných osôb. Návrh na rozšírenie účastníkov bol právnym zástupcom navrhovateľa doručený 14. novembra 2002. Výzvou z 11. decembra 2002 okresný súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľa na doplnenie miesta bydliska niektorých ním označených účastníkov konania, výzvu okresný súd opakovane prípisom z 19. februára 2003. Dožiadanim z 30. apríla 2003 okresný súd zisťoval prostredníctvom Okresného súdu Žďár nad Sázavou bydlisko jednej z označených odporkýň v konaní a prípisom z toho istého dňa zisťoval pobyt ďalšej z odporkýň prostredníctvom Registra obyvateľov Slovenskej republiky. Dožiadanie bolo okresnému súdu vrátené 15. augusta 2003 bez jeho vyhovievania s poukazom na príslušnosť iného okresného súdu v Českej republike.

Dňa 12. septembra 2003 bol spis pridelený na konanie inej sudkyňi okresného súdu A. P., ktorá pokynom z 22. septembra 2003 nechala realizovať dožiadanie miestne príslušným súdom v Českej republike, a jeho vybavenie bolo urgované pokynom z 12. decembra 2003. Oznámením zo 14. januára 2004 právny zástupca navrhovateľov doplnil údaje o mieste bydliska niektorých účastníkov konania. Okresný súd na základe pokynu z 9. februára 2004 doručoval rozšírený návrh ďalším z okruhu účastníkov konania. Pokynom z 26. apríla 2004 okresný súd opätovne zisťoval pobyt niektorých z označených účastníkov konania, ktorým sa nepodarilo doručiť písomnosti súdu, a to aj prostredníctvom dožiadania Okresného súdu Frýdek-Místek, ktoré bolo vybavené prípisom z 3. septembra 2004.

Opatrením zo 4. novembra 2004 bol spis pridelený na konanie sudkyňi A. P. Pokynom z 10. decembra 2004 sudkyňa vyzvala právneho zástupcu navrhovateľa na procesný návrh. Svoju odpoveď na výzvu doručil právny nástupca navrhovateľa 4. februára 2005. Pokynom z 9. februára 2005 zákonná sudkyňa nariadila termín pojednávania na 17.

február 2005, ktoré bolo vykonané a odročené na neurčito vzhľadom na podaný návrh na zmenu návrhu a potrebu o ňom rozhodnúť. Písomné vyhotovenie zmeny návrhu bolo doručené okresnému súdu právnym zástupcom navrhovateľov 18. februára 2005. Pokynom z 25. februára 2005 okresný súd nariadil pojednávanie na 22. marec 2005, ktoré okresný súd aj zrealizoval a vyhlásil na ňom vo veci rozsudok, ktorý bol expedovaný 8. júna 2005. Dňa 1. júla 2005 bolo právnym zástupcom odporcov v 1. a 2. rade doručené odvolanie, ktoré bolo na základe pokynu okresného súdu zo 6. januára 2005 doručované na vyjadrenie ostatným účastníkom konania. Okresný súd úpravou z 13. októbra 2005 riešil nedostatky v doručovaní rozsudku, pričom žiadal poštu Klokočov pri Čadci o riadne doručenie zásielky jednému z účastníkov.

Opatrením predsedníčky okresného súdu z 2. januára 2006 bol spis pridelený na konanie a rozhodovanie E. M. na ďalšie rozhodnutie vo veci. Spis bol 27. januára 2006 na rozhodnutie o odvolaní predložený Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“), ktorý po vykonanom pojednávaní rozhodol uznesením sp. zn. 6 Co 51/06 z 28. marca 2007 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Spis bol okresnému súdu vrátený 15. júna 2007.

Na základe pokynu zákonnej sudkyne z 19. júna 2007 okresný súd doručoval uznesenie krajského súdu účastníkom konania a na základe pokynu z 9. augusta 2007 žiadal právnych zástupcov o vyjadrenie k ďalšiemu priebehu dokazovania vo veci. Úpravou z 26. októbra 2007 zákonná sudkyňa nariadila termín pojednávania na 6. december 2007, ktoré bolo vykonané a odročené na neurčito pre účely rozhodnutia o procesných návrhoch. Pokynom z 11. januára 2008 okresný súd vyzval právneho zástupcu navrhovateľov na úpravu návrhu, ktorý na prípis okresného súdu odpovedal podaním doručeným 24. januára 2008. Okresný súd uznesením č. k. 6 C/31/2005-188 zo 14. februára 2008 zastavil konanie proti navrhovateľke v 5. rade a pripustil jej vstup na strane odporcov. Po právoplatnosti uznesenia okresný súd úpravou zo 16. apríla 2008 nariadil termín pojednávania na 20. máj 2008. Tento termín však bol odročený na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľky na 3. jún 2008, keď bolo pojednávanie vykonané a následne odročené na neurčito. Dňa 30. júna 2008 bolo okresným súdom zaslané dožiadanie Okresnému súdu Frýdek-Místek z dôvodu

zistovania úmrtia odporkyne v 11. rade a okruhu jej právnych nástupcov a 1. júla 2008 bolo vydané uznesenie o povinnosti navrhovateľov zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania. Pokynom z 11. augusta 2008 bola zaslaná sťažovateľke výzva na preukázanie podmienok na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov a uznesením zo 16. septembra 2008 okresný súd sťažovateľke oslobodenie od platenia súdnych poplatkov nepriznal. Dňa 29. septembra 2008 bol okresnému súdu doručený rovnopis uznesenia Okresného súdu Frýdek-Místek v dedičskej veci po odporkyňi v 11. rade.

Podaním zo 6. októbra 2008 sa sťažovateľka odvolala proti uzneseniu okresného súdu zo 16. septembra 2008 vydanému vyšším súdnym úradníkom, o ktorom rozhodla sudkyňa okresného súdu uznesením zo 14. novembra 2008 tak, že sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov priznala a ďalším uznesením vydaným pod č. k. 6 C/31/2005-239 z toho istého dňa nariadila znalecké dokazovanie znalcom z odboru stavebníctva. Zároveň bol prípisom okresného súdu oznámený právnym nástupcom odporkyne v 11. rade ich vstup do konania. Dožiadáním zo 17. decembra 2008 okresný súd požiadal Ministerstvo spravodlivosti Českej republiky o súčinnosť pri zistení pobytu odporcu vo 4. rade. Spis bol na pokyn sudkyne z 26. februára 2009 odoslaný znalcom na vypracovanie znaleckého posudku. Na žiadosť znalca bola prípisom zo 16. marca 2009 predĺžená lehota na jeho vypracovanie do 15. mája 2009. Pokynom z 12. mája 2009 okresný súd vyzval znalca na základe jeho podania zo 7. mája 2009 na oznámenie, v súvislosti s akými okolnosťami majú byť vypočutí svedkovia, ktorých výsluch považoval znalec za potrebný na ustálenie znaleckých záverov. Svoju odpoveď na prípis znalec doručil okresnému súdu 22. mája 2009.

Opatrením okresného súdu z 1. júna 2009 bol spis pridelený sudkyňi J. M. z dôvodu preloženia dovtedajšej sudkyne okresného súdu na krajský súd. Pokynom z 13. júla 2009 zákonná sudkyňa nariadila termín pojednávania na 4. september 2009. Z dôvodu problémov pri doručovaní okresný súd dožiadáním Ministerstva spravodlivosti Českej republiky z 13. augusta 2009 žiadal o zistenie aktuálnej adresy navrhnutých svedkov. Pojednávanie nariadené na 4. september 2009 bolo odročené pre neprítomnosť svedkov na 23. október 2009. Aj tento termín pojednávania bol pokynom z 13. októbra 2009 zrušený pre

ospravedlnenie neúčasti predvolaných svedkov a 21. októbra 2009 bolo okresným súdom vypracované dožiadanie Okresnému súdu Ostrava pre účely ich výsluchu. Uznesením z 3. novembra 2009 súd vydal uznesenie č. k. 6 C/31/2005-330 o poukázaní zloženej zálohy na trovy znaleckého dokazovania. Oznamením doručeným 18. novembra 2009 Okresný súd Ostrava oznámil postúpenie dožiadania Okresnému súdu Frýdek-Místek. Pokynom z 11. februára 2010 bolo urgované vybavenie dožiadania na Okresnom súde Ostrava. Dožiadanie vybavené Okresným súdom Frýdek-Místek bolo okresnému súdu doručené 15. februára 2010.

Okresný súd pokynom z 22. februára 2010 nariadil termín pojednávania na 7. apríl 2010. Pokynom z 10. marca 2010 sudkyňa požiadala sťažovateľku a jej právneho zástupcu o zabezpečenie účasti svedkov, ktorých vypočutie navrhol znalec. Pojednávanie nariadené na 7. apríl 2010 bolo vykonané a odročené na 14. máj 2010 pre účely doplnenia dokazovania. Prípisom z 15. apríla 2010 okresný súd žiadal právneho zástupcu sťažovateľky o uvedenie dôvodov, pre ktoré majú byť vo veci vypočutí ďalší svedkovia. Uznesením č. k. 6 C/31/2005-387 z 19. apríla 2010 okresný súd doplnil úlohu znalca zadanú uznesením č. k. 6 C/31/2005-239 zo 14. novembra 2008. Prípisom z 27. apríla 2010 okresný súd žiadal o zdôvodnenie vypočutia ďalších navrhnutých svedkov aj právneho zástupcu navrhovateľov. Pojednávanie nariadené na 14. máj 2010 bolo po jeho vykonaní odročené na neurčito pre účely realizovania znaleckej úlohy. Znalecký posudok bol okresnému súdu doručený 27. augusta 2010. Na základe pokynu sudkyne zo 7. septembra 2010 okresný súd vyžiadal zo Správy katastra Čadca listinné dôkazy potrebné na doplnenie znaleckého posudku a doručil účastníkom obidvoch procesných strán znalecký posudok na vyjadrenie. Uznesením č. k. 6 C/31/2005-509 z 11. októbra 2010 okresný súd rozhodol o vyúčtovanom znalečnom a pokynom z 12. októbra 2010 nariadil termín pojednávania na 3. december 2010, na ktorom bolo dokazovanie skončené a súd vyniesol vo veci rozsudok.

Dňa 3. januára 2011 sudkyňa okresného súdu vydala pokyn na expedovanie rozsudku č. k. 6 C/31/2005-543, proti ktorému podali odvolanie navrhovateľa podaním doručeným 17. januára 2011 a doplneným podaním právneho zástupcu navrhovateľov z 19. januára 2011. Dňa 27. januára 2011 podali dvaja z navrhovateľov návrh na ich

oslobodenie od súdnych poplatkov. Uznesením č. k. 6 C/31/2005-576 z 3. marca 2011 okresný súd rozhodol o ďalšom znalečnom vyúčtovanom ustanoveným znalcom. Súčasne prípisom z 3. marca 2011 okresný súd vyzval žiadateľov oslobodenia od súdnych poplatkov o doplnenie dôkazov na rozhodnutie a navrhovateľov vyzval na doplnenie rovnopisov odvolania pre potreby ďalšieho postupu okresného súdu. Podaním doručeným 17. marca 2011 navrhovateľka v 1. rade požiadala o zrušenie odvolania. Po doplnení listinných dôkazov navrhovateľmi, okresný súd uznesením č. k. 6 C/31/2005-605 z 9. mája 2011 priznal oslobodenie od súdnych poplatkov navrhovateľom v 2. až 4. rade a uznesením z 11. mája 2011 vyrubil navrhovateľke v 1. rade súdny poplatok za odvolanie. Zároveň na základe pokynu z 11. mája 2011 okresný súd zaslal odvolanie druhej procesnej strane, aby sa vyjadrila, a súčasne dožiadal Okresný súd Ostrava o doručenie odvolania jednému z odporcov. Dňa 3. júna 2011 doručil právny zástupca sťažovateľky k odvolaniu proti rozsudku vyjadrenie. Na žiadosť Okresného súdu Ostrava prípisom z 22. júla 2011 okresný súd doplnil vyžiadané údaje pre potreby doručovania zásielky a toho istého dňa žiadal o vyjadrenie právneho zástupcu navrhovateľov k obsahu podania navrhovateľky v 1. rade zo 17. marca 2011.

Opatrením z 22. augusta 2011 bol spis okresného súdu pridelený na konanie inému sudcovi okresného súdu K. K. Okresný súd žiadosťou zo 14. februára 2012 reklamoval doručovanie zásielok prostredníctvom pošty a odstraňoval ďalšie chyby v doručovaní zásielok. Dňa 29. marca 2012 bola okresnému súdu doručená správa S., a. s., o výsledkoch prešetrenia doručovania.

Opatrením z 2. mája 2012 bol spis pridelený ďalšej sudkyňi okresného súdu Z. V. Uznesením č. k. 6 C/31/2005-653 z 24. mája 2012 okresný súd rozhodol o povinnosti zaplatiť trovy preddavkované štátom a odstraňoval ďalšie chyby v doručovaní súdnych písomností. Dňa 3. septembra 2012 bolo okresnému súdu doručené odvolanie navrhovateľky v 1. rade proti uzneseniu z 24. mája 2012. Dožiadaním zo 6. novembra 2012 a prípismi z 3. januára 2013 bol zisťovaný pobyt niektorých odporcov a navrhovateľka v 1. rade bola vyzvaná na preukázanie predpokladov na rozhodnutie o jej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Opatrením zo 7. februára 2013 bol spis pridelený na konanie ďalšej sudkyňi okresného súdu A. K. Uznesením č. k. 6 C/31/2005-687 z 13. marca 2013 nebolo navrhovateľke priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. Súčasne boli uvedeného dňa zaslané dožiadania Okresnému súdu Ostrava na doručenie súdnej písomnosti v Česku.

Opatrením zo 14. mája 2013 bol spis pridelený na konanie a rozhodovanie sudkyňi JUDr. Laure Židekovej. Dňa 8. júla 2013 bolo okresnému súdu doručené odvolanie navrhovateľky v 1. rade proti uzneseniu č. k. 6 C/31/2005-687 z 13. marca 2013. Zákonná sudkyňa prípisom z 25. júla 2013 oznámila dôvody svojho vylúčenia z rozhodovania o odvolaní navrhovateľky a náhodným výberom bola vec pridelená sudkyňi okresného súdu A. K., ktorá odvolaniu odmietla vyhovieť a spis 2. októbra 2013 predložila krajskému súdu na rozhodnutie, ktorý uznesením č. k. 11 Co/210/2013-718 zo 7. januára 2014 uznesenie okresného súdu č. k. 6 C/31/2013-687 z 13. marca 2013 potvrdil. Spis bol okresnému súdu vrátený 23. januára 2014. Opatrením predsedníčky okresného súdu bol spis pridelený na konanie Z. V. ako zákonnej sudkyňi.

Do dňa rozhodnutia ústavného súdu o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (obdobne III. ÚS 127/03, IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, a ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov.

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba v občianskoprávnej veci o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva. Rozhodovanie

všeobecných súdov o takýchto návrhoch síce patrí do ich bežnej rozhodovacej činnosti, avšak samotné posudzovanie právnych otázok nadobudnutia vlastníctva k stavbe spracovaním nemožno v rámci rozhodovacej činnosti všeobecných súdov považovať za frekventované. Spor sa zároveň vyznačoval istou mierou zložitosti spočívajúcou v dokazovaní rozhodujúcich skutkových okolností, ktoré sa udiali v dávnejšej minulosti a boli nevyhnutné pre ustálenie výsledkov znaleckého dokazovania, ako aj v počte účastníkov konania, z ktorých mnohí majú miesto bydliska v Českej republike, čo postup okresného súdu sťažovalo v dôsledku opakovanej potreby realizácie procesných úkonov prostredníctvom dožiadaných súdnych orgánov cudzieho štátu, a to aj pokiaľ išlo o také jednoduché úkony, medzi ktoré patrí doručovanie súdnych písomností.

Ústavný súd však zároveň poukazuje na skutočnosť, že ani zložitost' sporu nezbavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prieťahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nečinnosťou bez relevantného právneho dôvodu alebo inými nedostatkami v činnosti súdu (mutatis mutandis I. ÚS 47/96, III. ÚS 173/03).

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným prieťahom. Ústavný súd nezistil, že by správanie sťažovateľky podstatnejšie ovplyvnilo priebeh súdneho konania v negatívnom smere tak, aby ho bolo možné považovať za príčinu jeho doterajšej dĺžky. Je síce pravda, že sťažovateľka sa na výzvu okresného súdu zo 7. februára 2001 vyjadrila až pod hrozbou poriadkovej pokuty stanoviskom z 9. mája 2001 a pojednávanie nariadené na 20. máj 2008 bolo na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľky odročené na 3. jún 2008, avšak ústavný súd nezaznamenal prípad, že by pre správanie sťažovateľky, najmä jej neospravedlnenú neprítomnosť, musel pojednávania nariadené okresným súdom odročiť.

Aj keď je z okolností prípadu zrejmé, že na dĺžku konania malo vplyv uplatňovanie riadnych opravných prostriedkov sťažovateľkou, následkom čoho bol spis predložený krajskému súdu ako súdu odvolaciemu, ústavný súd vzhľadom na úspech sťažovateľky v konaní o podanom odvolaní proti rozsudku č. k. 6 C/31/2005-139 z 22. marca 2005, ako

to vyplýva z uznesenia krajského súdu č. k. 6 Co/51/2006-163 z 28. marca 2007, rozhodne nemôže zodpovednosť za tento stav pripísať sťažovateľke.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu.

Pri skúmaní, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k neodôvodneným prietahom v konaní, ústavný súd konštatuje, že existenciu dlhších období nečinnosti v postupe okresného súdu zistil len ojedinele, napríklad od 22. augusta 2011 do 8. februára 2012, a tento jav súvisel s opätovným pridelením spisu novému sudcovi okresného súdu v dôsledku dlhodobej práceneschopnosti pôvodného zákonného sudcu.

Za príčiny vzniknutej dĺžky súdneho konania možno popri skutkovej zložitosti prípadu považovať aj nehospodárnosť v procesnom postupe, obzvlášť v úvodných fázach konania, ktoré bolo od podania návrhu, t. j. 31. októbra 2000 až do 9. februára 2005, vedené v registri neúplných podaní (Nc), keď napríklad okresný súd prípisom zo 17. mája 2001 vyzval právneho zástupcu navrhovateľa na predloženie rozhodnutia v dedičskej veci a prípisom z 12. júna 2001 ho vyzýval na zaplatenie súdneho poplatku, hoci okresný súd mohol obidve výzvy doručiť naraz. Podľa názoru ústavného súdu predĺženie súdneho konania v začiatočnom štádiu konania ovplyvnila aj činnosť okresného súdu súvisiaca s ustálením okruhu pasívne legitimovaných osôb, ktorá bola v podstate dôvodom vedenia žaloby v registri tzv. neúplných podaní (Nc) tak neúmernú dobu. Práve preto bolo nariadené prvé pojednávanie až na 22. marec 2005. Pokiaľ pri svojom konaní okresný súd nevyvodil procesnú zodpovednosť navrhovateľov (resp. ich právneho zástupcu) za obsah návrhu a nesplnenie všetkých procesných podmienok nevyhnutných na jeho prerokovanie a aj táto okolnosť z hľadiska namietaného porušenia označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zapríčinila neúmernú dĺžku konania (ako je to v tomto prípade), potom za zbytočné prietahy vzniknuté touto neefektívnou činnosťou nemôže niesť zodpovednosť tento účastník konania, ale v celom rozsahu ju musí znášať okresný súd.

Ústavný súd ako neefektívny a z ústavného hľadiska neakceptovateľný hodnotí aj postup okresného súdu spočívajúci vo vydaní rozsudku č. k. 6 C/31/2005-139 z 22. marca 2005, ktorý bol uznesením krajského súdu č. k. 6 Co/51/2006-163 z 28. marca 2007 zrušený podľa § 221 ods. 1 písm. h) OSP z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci okresným súdom v dôsledku nepoužitia správneho ustanovenia právneho predpisu a nedostatočného zistenia skutkového stavu veci a rovnako aj postup okresného súdu v období po vydaní meritórneho rozsudku č. k. 6 C/31/2005-543 z 3. decembra 2010, v dôsledku ktorého nebola vec ani viac ako 3 roky od podania odvolania navrhovateľov predložená krajskému súdu na rozhodnutie. V tomto období sa totiž okresný súd nehospodárne zapodieval procesnými úkonmi, ktoré mohol vykonať aj po meritórnom posúdení napadnutého rozsudku odvolacím súdom; podľa mienky ústavného súdu je takýmto rozhodnutím napríklad uznesenie č. k. 6 C/31/2005-653 z 24. mája 2012 o uložení povinnosti navrhovateľke v 1. rade zaplatiť trovy preddavkované štátom a nadväzujúce konanie o jej oslobodení od súdnych poplatkov.

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Ani systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (ako to vyplýva z vyjadrenia predsedníčky okresného súdu). Ústavný súd už viackrát uviedol (pozri napr. I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a

teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietáhov, aj keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu (pozri napr. I. ÚS 119/03, I. ÚS 150/06).

Zhrňujúco ústavný súd konštatuje, že v postupe okresného súdu vo veci sťažovateľky zistil nedostatky, ktoré vo svojom súhrne dosahujú ústavnú relevanciu. Preto vzhľadom na celkovú dĺžku súdneho konania (viac ako 13 rokov), ako aj na uvedené obdobia neefektívnej činnosti okresného súdu ústavný súd dospel k záveru, že v danej veci bolo postupom okresného súdu porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čo vyplýva z 1. bodu výrokovej časti tohto nálezu.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Ústavný súd preto v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľky v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu vo veci koná, aby ďalej konal bez zbytočných prietáhov (2. bod výrokovej časti tohto nálezu). Ústavným súdom vyslovený príkaz konať vo veci bez zbytočných prietáhov je povinný rešpektovať okresný súd, aj pokiaľ bude v zmysle rozhodnutia odvolacieho súdu povinný v budúcnosti vykonať ďalšie úkony vo veci, prípadne aj len pri doručovaní rozhodnutí odvolacieho súdu účastníkom konania.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov

sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

Finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € sťažovateľka odôvodňuje svojim zlým zdravotným stavom a obavou, že „*sa spravodlivosti (rozhodnutia súdu) ani nedožije*“.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia preto ústavný súd vychádzal z celkovej dĺžky súdneho konania zohľadňujúc najmä rozsah neefektívnej činnosti okresného súdu a jeho vplyv na priebeh posudzovaného konania. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval za primerané sťažovateľke priznať finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (3. bod výrokovvej časti nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov právneho zastúpenia, ktoré vznikli z dôvodu právneho zastúpenia sťažovateľky v konaní pred ústavným súdom obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária VARMUS s. r. o.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka si v sťažnosti z 23. júla 2013 uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia v sume 331,13 € a to za 2 úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti), čo zodpovedá odmene, ako aj sume paušálnych náhrad vrátane dane z pridanej hodnoty podľa § 11 ods. 3, § 16 ods. 3 a 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Vychádzajúc z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, teda zo sumy 781 €, predstavuje odmena za 1 úkon právnej služby sumu 130,16 € a paušálna náhrada za 1 úkon sumu 7,81 €.

Ústavný súd vzhliadol za dôvodné priznať sťažovateľke uplatnenú sumu trov právneho zastúpenia, ktoré pozostávajú z odmeny za vykonané právne úkony v sume 2 x 130,16 €, paušálnej náhrady nákladov v sume 2 x 7,81 € a dane z pridanej hodnoty v sume 55,19 €, preto porušovateľa základného práva zaviazal na zaplatenie ich úhrady v celkovej sume 331,13 €, tak ako to vyplýva zo 4. bodu výrokovej časti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2014